

**MOTIVĀCIJAS
PAAUGSTINĀŠANAS UN
ATBALSTA PAKALPOJUMU
POTENCIĀLĀS MĒRĶA
GRUPAS PROFILĒŠANA UN
VAJADZĪBU IZPĒTE**

Sabiedrības integrācijas fonds

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

MOTIVĀCIJAS PAAUGSTINĀŠANAS UN ATBALSTA PAKALPOJUMU POTENCIĀLĀS MĒRĶA GRUPAS PROFILĒŠANA UN VAJADZĪBU IZPĒTE

PĒTĪJUMA PREZENTĀCIJA

Baltic
Institute
of Social
Sciences

Ieguldījums cilvēkos
Eiropas Sociālais fonds

PĒTĪJUMA APRAKSTS

Pētījuma mērķis – apzināt sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto personu portretu, padziļinātu mērķa grupas raksturojumu un apzināt mērķa grupas vajadzības un mērķtiecīgāko atbalstu veiksmīgākai integrācijai sabiedrībā, iesaistei sociālajā dzīvē, savu tiesību aizstāvībā, iesaistei izglītības / kvalifikācijas ieguvē vai nodarbinātībā.

PĒTĪJUMA MĒRĶA GRUPAS

Pētījuma mērķa grupas ir šādas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautās personu grupas:

- ▶ personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **dzimuma** dēļ, personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, no vardarbības cietušas personas, personas, kuras kopj citu ģimenes locekli, un viena vecāka ģimenes pārstāvji
- ▶ personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **vecuma** dēļ (personas pēc 50 gadu vecuma)
- ▶ personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **invaliditātes** dēļ, tai skaitā bezdarbnieki ar invaliditāti, personas ar invaliditāti un zemu izglītības līmeni
- ▶ personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **etniskās piederības** dēļ, tai skaitā romi un citas etniskās minoritātes

DATU AVOTI

▶ **126 padziļinātās intervijas un 4 fokusa grupu diskusijas:**

109 padziļinātās intervijas ar tiešo mērķa grupu pārstāvjiem un 17 padziļinātās intervijas un 4 fokusa grupu diskusijas ar citu ieinteresēto pušu pārstāvjiem.

Padziļinātās intervijas un fokusa grupu diskusijas tika veiktas no 2017. gada 23. janvāra līdz 5. aprīlim.

▶ **Papildinoši informācijas avoti:**

- 1) Statistiskā informācija
- 2) Valsts un pašvaldību iestāžu mājas lapas
- 3) Iepriekš veikto pētījumu atziņas

PADZIĻINĀTĀS INTERVIJAS

- ▶ Personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **dzimuma** dēļ, personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, no vardarbības cietušas personas, personas, kuras kopj citu ģimenes locekli, un viena vecāka ģimenes pārstāvji: **37 padziļinātās intervijas**
- ▶ Personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **vecuma** dēļ (personas pēc 50 gadu vecuma): **15 padziļinātās intervijas**
- ▶ Personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **invaliditātes** dēļ, tai skaitā bezdarbnieki ar invaliditāti, personas ar invaliditāti un zemu izglītības līmeni: **40 padziļinātās intervijas**
- ▶ Personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam **etniskās piederības** dēļ, tai skaitā romi un citas etniskās minoritātes: **17 padziļinātās intervijas**
- ▶ **Citu** ieinteresēto pušu pārstāvji (sociālie dienesti, izglītības pārvaldes, bibliotēkas un kultūras nami): **17 padziļinātās intervijas**

PĒTĪJUMĀ IEGŪTO DATU ANALĪZE PAR KATRU MĒRĶA GRUPU APTVER ČETRAS TĒMAS:

- ▶ Mērķa grupas **raksturojums**: sociālās atstumtības pazīmes un diskriminācijas pieredze
- ▶ Mērķa grupas **vajadzības**
- ▶ Mērķa grupai **nepieciešamie pakalpojumi**
- ▶ Mērķa grupu **profilēšana**, identificējot būtiskākās mērķa grupas apakšgrupas, to vajadzības un nepieciešamos pakalpojumus

GALVENIE SECINĀJUMI

SECINĀJUMI

- ▶ Pētījuma mērķa grupām ir gan kopējais vajadzību loks, kas balstīts sociālekonomiskajā situācijā valstī un sabiedrības izpratnes līmenī par mērķa grupu vajadzībām, gan arī konkrētajai apakšgrupai ļoti specifiskās vajadzības, kas saistītas ar konkrēto ierobežojumu vai arī stereotipiem sabiedrībā.
- ▶ Visu mērķa grupu vidū visbūtiskākā joma, kurā nepieciešams mazināt sociālo atstumtību un diskrimināciju, ir **nodarbinātība**.
- ▶ Tie mērķa grupu pārstāvji, kas nestrādā un kuriem nav atbalsts tuvinieku vidū, ir pakļauti augstam **nabadzības riskam**.

SECINĀJUMI

- ▶ Sociālās atstumtības un diskriminācijas riska mazināšanai visām mērķa grupām ir nepieciešams pilnveidot **individuālo atbalstu** mērķa grupu pārstāvjiem, lai aktivizētu šo cilvēku rīcībspēju, spēju apzināties savas problēmas un risināt tās, un motivāciju jeb vēlmi mainīt savu līdzšinējo situāciju.
- ▶ Pirms kādu konkrētu atbalsta pakalpojumu sniegšanas ir nepieciešams nodrošināt iedziļināšanos katrā konkrētajā individuālajā gadījumā un veikt situācijas izvērtējumu par to, kādas ir konkrētā indivīda vajadzības un kādus resursus nepieciešams piesaistīt, lai sniegtu nepieciešamo atbalstu. Šādu atbalstu varētu sniegt **pārmaiņu agenti** jeb personas, kam ir pieredze darbā ar konkrētajām mērķa grupām, ir sociālā darbinieka, psihologa vai radniecisku profesiju izglītība (sociālais rehabilitētājs, sociālais pedagogs u.c.).

SECINĀJUMI

- ▶ Pētījums parāda, ka daļa mērķa grupas pārstāvju ir vīlušies **nekvalitatīvi sniegtā atbalstā**. Īpaši personas ar invaliditāti vai vecāki, kam ir bērni ar invaliditāti, norāda uz **negatīvu pieredzi saistībā ar dažādu pakalpojumu saņemšanu** un empātijas trūkumu pret personām ar invaliditāti.
- ▶ Projekta „Dažādības veicināšana” ietvaros īstenojamo pasākumu kontekstā jāņem vērā, ka, ja personai nav nodrošinātas akūtākās tās vajadzības (piemēram, vajadzība pēc mobilitātes, ko nodrošina tehniskie palīglīdzekļi vai pielāgots mājoklis, lai varētu izklūt no daudzdzīvokļu mājas), persona nebūs gatava iesaistīties motivācijas paaugstināšanas pasākumos. Šajos gadījumos ir **nepieciešams atbalsts valsts un pašvaldību pakalpojumu saņemšanā** (informēšana, komunikācijas veidošana, dokumentu sagatavošana, prasību izskaidrošana un tml.).

KĀDĒĻ MĒRĶA GRUPU PĀRSTĀVJI NEMEKLĒ ATBALSTU DISKRIMINĀCIJAS GADĪJUMĀ UN NEIESTĀJAS PAR SAVĀM TIESĪBĀM?

- ▶ Neatpazīst, ka tā ir diskriminācija
- ▶ Ir samierinājušies ar to, ka tāda ir lietu kārtība
- ▶ Nezina, kādas ir viņu tiesības, kur vērsties pēc palīdzības un kādi pierādījumi nepieciešami, lai pierādītu diskrimināciju
- ▶ Uzskata, ka tiesību aizsardzībā patērētie resursi (laiks, pūles, finanšu līdzekļi) neatsver ieguvumus, netic iespējai panākt sev labvēlīgu rezultātu, personīgu labumu.
- ▶ Baidās pazaudēt jau piešķirto atbalstu vai iegūt sūdzētāja slavu, jo redz, ka personas, kas iestājas par savām tiesībām, saskaras ar apkārtējo nosodījumu un neizpratni
- ▶ Trūcīgām personām viņu iespējas iestāties par savām tiesībām būtiski ierobežo naudas trūkums (nav iespēju aizbraukt uz noteikto vietu, samaksāt jurista vai tiesas izdevumus utt.). Šajā grupā bieži vien ir sastopams, ka cilvēkiem trūkuma dēļ ir arī nomākta pašapziņa, tai skaitā, ticība tam, ka ir iespējams kaut ko mainīt.

GALVENĀS PROBLĒMAS UN REKOMENDĀCIJAS

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM **DZIMUMA DĒĻ**

- ▶ **Problēma:** Diskriminācijas pieredze, kas saistīta ar atšķirīgu attieksmi dzimuma dēļ, ir bieži sastopama, bet mērķa grupa savā ikdienas dzīvē reti atpazīst diskrimināciju dzimuma dēļ.
- ▶ **Ieteikums:** Mērķa grupas pārstāvjiem nepieciešams sniegt informatīvo atbalstu, kā atpazīt diskrimināciju un aizsargāt sevi diskriminācijas situācijā. Informatīvo atbalstu iespējams sniegt gan individuāli, gan grupu nodarbību veidā.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM DZIMUMA DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Arī apzinoties, ka ir piedzīvota diskriminācija, mērķa grupu pārstāvji reti vēršas pēc palīdzības.
- ▶ **Ieteikums:** Aktivizēt mērķa grupas pārstāvjus aizstāvēt savas tiesības:
 - 1) Tiesību aizsardzību sekmētu jurista pakalpojumu pieejamības nodrošināšana (gan informējot par juristiem, kas kompetenti šajos jautājumos, gan risinot juristu konsultāciju izmaksu jautājumu – piesaistot juristu no projekta līdzekļiem vai izmantojot pieejamos valsts apmaksātos jurista pakalpojumus).
 - 2) Emocionālais atbalsts un iedrošinājums, kā arī pašapziņas vairošana, lai spētu aizstāvēt savas tiesības un ticētu iespējai kaut ko mainīt, tātad ir nepieciešamas psihologa konsultācijas. Pašapziņas celšanai un motivācijas maiņas veicināšanai nepieciešamas vismaz 10 psihologa konsultācijas.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM **DZIMUMA DĒĻ**

- ▶ **Problēma:** Pašvaldību sociālo dienestu sniegtais atbalsts mērķa grupu pārstāvjiem ir ļoti būtisks, bet vienlaikus arī nepietiekams.
- ▶ **Ieteikums:** Sociālās atstumtības un diskriminācijas riska mazināšanai visām mērķa grupām ir nepieciešams pilnveidot individuālo atbalstu mērķa grupu pārstāvjiem, lai aktivizētu šo cilvēku rīcībspēju, spēju apzināties savas problēmas un risināt tās, un motivāciju jeb vēlmi mainīt savu līdzšinējo situāciju. Šādu atbalstu varētu sniegt pārmaiņu aģenti jeb personas, kam ir pieredze darbā ar konkrētajām mērķa grupām, ir sociālā darbinieka, psihologa vai radniecisku profesiju izglītība (sociālais rehabilitētājs, sociālais pedagogs u.c.).

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM DZIMUMA DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma saskaras ar dzimumu diskrimināciju, atgriežoties darbā vai uzsākot jaunas darba attiecības pēc bērna kopšanas atvaļinājuma. Darba tiesību zināšanu trūkuma dēļ un ekonomiskās neaizsargātības dēļ (tiek iebiedētas no darba devēju puses, baidās zaudēt lojāla darbinieka reputāciju, nav līdzekļu un iespēju konsultēties ar juristu) personas nevēršas pret šādu diskrimināciju darba vietā.
- ▶ **Ieteikums:** Pārmaiņu aģentam, izvērtējot konkrēto situāciju, būtu:
 - 1) jāiedrošina persona aizstāvēt savas tiesības un jāiesaka jurists, pie kura vērsties pēc palīdzības, kā arī jāpalīdz risināt jurista atlīdzības jautājumu (piesaistot juristu no projekta līdzekļiem vai izmantojot pieejamos valsts apmaksātos jurista pakalpojumus);
 - 2) jāizvērtē, vai konkrētajai personai nav nepieciešams psihologa konsultācijas pašapziņas celšanai;
 - 3) jāpalīdz risināt jautājumu par bērnu pieskatīšanu, piemēram, jurista vai psihologa konsultāciju laikā.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM DZIMUMA DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Personas, kuras kopj citu ģimenes locekli, pirmreizēji saskaroties ar šo situāciju (piemēram, pēc operācijas vai ārstēšanas slimnīcā), izjūt zināšanu trūkumu par to, kā veicama personas ikdienas kopšana.
- ▶ **Ieteikums:** Mērķa grupas pārstāvjiem – personām, kuras kopj citu ģimenes locekli un kas saskaras ar šo situāciju pirmreizēji (piemēram, pēc operācijas vai ārstēšanas slimnīcā), nepieciešams organizēt konsultācijas par to, kā veicama nespējīgās personas ikdienas kopšana. Pārmaiņu aģentam, izvērtējot pieejamos resursus, jāpiesaista speciālists, kas var konsultēt par nespējīgās personas ikdienas kopšanas jautājumiem.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM **DZIMUMA DĒĻ**

- ▶ **Problēma:** Darba slodzes un neapmaksātā māsaimniecībā veiktā darba pieaugums viena vecāka ģimenes pārstāvjiem, pastiprina atsvešinātības starp vecāku un bērniem risku, un paaugstina iespēju saskarties ar bērnu uzvedības problēmām pusaudžu vecumā.
- ▶ **Ieteikums:** Viena vecāka ģimenēm īpaši ir nepieciešamas psihologa konsultācijas bērnu audzināšanas jautājumos, pusaudžu vecumposma psiholoģijas jautājumos, kas var tikt organizētas gan kā individuālas konsultācijas, gan kā grupu nodarbības.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM **DZIMUMA DĒĻ**

- ▶ **Problēma:** Viena vecāka ģimenēm ir nepieciešams atbalsts uzturlīdzekļu piedzišanā no partnera, kurš bērnu audzināšanā nepiedalās. Pētījums atklāj, ka mērķa grupas vidū trūkst informācijas, kā šāda procedūra veicama, īpaši gadījumos, kad bērni nav dzimuši reģistrētā laulībā.
- ▶ **Ieteikums:** Pārmaiņu aģentam ir jāpalīdz nodrošināt konsultāciju / informatīvo atbalstu par uzturlīdzekļu piedzišanu.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM **DZIMUMA DĒĻ**

- ▶ **Problēma:** Personas, kuras kopj citu ģimenes locekli, īpaši, ja kopjamā persona ir bērns ar invaliditāti, kā arī viena vecāka ģimenes saskaras ar **stigmatu vai kauna sajūtu ikdienā, kā arī ar emocionālo krīzi**, pirmreizēji saskaroties ar konkrēto situāciju (šķiršanās, slima bērna piedzimšana vai bērna vai cita ģimenes locekļa saslimšana).
- ▶ **Ieteikums:** Emocionālās krīzes pārvarēšanai, arī stigmatas vai kauna sajūtas pārvarēšanai, kā arī pašapziņas celšanai, nepieciešamas gan **psihologa konsultācijas, gan arī atbalsta grupas**, kas apvienotu cilvēkus ar kopīgām vajadzībām, piemēram, atbalsta grupa mazu bērnu vecākiem un sievietēm, kuras audzina bērnus vienas.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM DZIMUMA DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Lai apmeklētu kādas individuālas konsultācijas vai grupu nodarbības, būtiska mērķa grupas vajadzība ir vajadzība pēc nestandarta / elastīgi pielāgojamiem bērnu pieskatīšanas pakalpojumiem. Mērķa grupai – personas, kas veic ģimenes locekļu aprūpes pienākumus, savukārt nepieciešami īslaicīgi aprūpējamās personas aprūpes pakalpojumi.
- ▶ **Ieteikums:** Organizējot individuālas konsultācijas vai grupu nodarbības, paredzēt iespēju nodrošināt bērnu pieskatīšanas pakalpojumus šo nodarbību / konsultāciju laikā. Mērķa grupai – personas, kas veic ģimenes locekļu aprūpes pienākumus, meklēt risinājumus, lai nodrošinātu īslaicīgus aprūpējamās personas aprūpes pakalpojumus.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM **DZIMUMA DĒĻ**

- ▶ **Problēma:** No vardarbības cietušas personas ir īpaša mērķa grupa, jo viņu traumatiskā pieredze lielākoties ir saistīta ar vardarbības situācijām vairāku gadu garumā, un tas atstāj būtisku iespaidu uz personas psihi un pašapziņu.
- ▶ **Ieteikums:** No vardarbības cietušajām personām ir nepieciešama psiholoģiska palīdzība pārvarēt kauna sajūtu un apzināt nepieciešamību pārtraukt vardarbīgās attiecības. Vardarbības radīto psiholoģisko problēmu risināšanai nepieciešamas vismaz 10 psihologa konsultācijas.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM DZIMUMA DĒĻ

- ▶ **Problēma:** No vardarbības cietušajām personām ļoti būtiska nozīme vardarbīgu attiecību pārtraukšanai ir informācijai par vardarbības upura tiesībām, piemēram, aizliegumam tuvojties, dzīvesvietas saglabāšanai, ja upuris dzīvo varmākas īpašumā u.tml., kas rada drošības sajūtu.
- ▶ **Ieteikums:** Nodrošināt informēšanu par vardarbības veidiem un personu, kas cietušas no vardarbības, iespējām saņemt atbalstu, lai sekmētu problēmas apzināšanos un personas uzdrīkstēšanos meklēt palīdzību. Informatīvais atbalsts ir sniedzams individuāli gan tajos gadījumos, kad ir vēl tikai aizdomas par iespējamu vardarbību, gan arī tām personām, kas ir jau identificētas kā vardarbības upuri (šajos gadījumos gan parasti ir iesaistīti gan sociālie dienesti, gan policija, gan krīžu centri, bet ne visām pašvaldībām ir iespējams nodrošināt atbalstu pilnā apmērā, piemēram, trūkst psihologu).

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM VECUMA DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Pētījuma dalībnieku 50 un vairāk gadu vecumā sociālā aktivitāte un veselības stāvoklis ir salīdzinoši zems. Mērķa grupas subjektīvajā uztverē lielāka ietekme uz personas pašsajūtu un iespēju būt sociāli aktīviem ir kaulu un locītavu sistēmas saslimšanām, kas rada nepārtrauktas muguras vai locītavu sāpes.
- ▶ **Ieteikums:** Veicināt aktīvu novecošanos Latvijā, kas ietver gan darbspēju (fiziskās un garīgās veselības) saglabāšanu, gan sociālo aktivitāti. Mērķa grupas fiziskās veselības saglabāšanai būtu nepieciešams attīstīt iespējas piedalīties ārstnieciskās vingrošanas nodarbībās fizioterapeita uzraudzībā, kas varētu tikt organizētas kopā ar lekcijām vai tematiskiem pasākumiem. Lekcijas un tematiskie pasākumi par veselīgu dzīvesveidu nepieciešami, lai celtu izpratni par savlaicīgu veselības aprūpes nozīmi un pasākumiem, ko mērķa grupas pārstāvji var veikt ikdienā. Fiziskās aktivitātes varētu tikt organizētas grupu nodarbību ietvaros, un tām varētu būt būtiska pozitīva ietekme uz personas motivēšanu mainīt savu uzvedību un pārvarēt sabiedrības aizspiedumus.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM VECUMA DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Vairākas intervijas ar mērķa grupas pārstāvjiem atklāj, ka konkrētajai personai ir potenciāls savu nodarbinātības jautājumu risināt, kļūstot par pašnodarbinātu personu, bet no šāda soļa attur zināšanu trūkums par šādu iespēju un nedrošība par sevi.
- ▶ **Ieteikums:** Pārmaiņu aģentam, kas iedziļinās katrā konkrētajā individuālajā gadījumā un veic situācijas izvērtējumu par to, kādas ir konkrētā indivīda vajadzības un kādus resursus nepieciešams piesaistīt, lai sniegtu nepieciešamo atbalstu, ir jānovērtē, vai personai ir kaut vai daļēja un tālab attīstāma kapacitāte kļūt par pašnodarbinātu personu (iespējamie indikatori tam ir izglītības līmenis, lietvedības prasme, pieredze darbā, kurā iespējams piedāvāt individuālus pakalpojumus).

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM INVALIDITĀTES DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Personas ar invaliditāti ar kustību traucējumiem, kas pārvietojas ratiņkrēslā, joprojām saskaras ar vides ierobežojumiem daudzos un dažādos aspektos, kas būtiski ierobežo viņu iespējas un veicina sociālo atstumtību: daudziem ratiņkrēslos nav iespējams patstāvīgi tikt ārā no savas dzīves vietas, ir grūtības pārvietoties ar sabiedrisko transportu.
- ▶ **Ieteikums:** Ieteikums: Pārmaiņu aģentam, kas iedziļinās katrā konkrētajā individuālajā gadījumā un veic situācijas izvērtējumu par to, kādas ir konkrētā indivīda vajadzības un kādus resursus nepieciešams piesaistīt, lai sniegtu nepieciešamo atbalstu, būtu **jāsadarbojas ar pašvaldību sociālo dienestu, un kopīgi jāmeklē risinājumus mājokļa pielāgošanā un transporta nodrošināšanā un citu pašvaldības piedāvāto pakalpojumu nodrošināšanā, palīdzot sagatavot nepieciešamos dokumentus un pārstāvēt savu klientu.** Pētījumā veiktās intervijas ļauj secināt, ka šobrīd minētos pakalpojumus biežāk saņem tās personas ar invaliditāti, kas pašas vai kuru tuvinieki ir pietiekoši aktīvi, lai šos pakalpojumus „izcīnītu”, bet visām personām ar invaliditāti tie nav pieejami, jo tam nav pietiekošu resursu.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM INVALIDITĀTES DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Personu ar invaliditāti ar dzirdes traucējumiem vidū aktuāla ir vajadzība pēc informācijas pieejamības un komunikācijas nodrošināšanas, jo dzirdes traucējumu dēļ un zīmju tulku trūkuma dēļ persona izolējas no sabiedrības.
- ▶ **Ieteikums:** Sniedzot atbalsta pakalpojumus personām ar dzirdes traucējumiem, nepieciešams īpaši sekot līdzi tam, lai tiek nodrošinātas personas vajadzības pēc informācijas un saskarsmes. Pirmkārt, ir jāizvērtē nepieciešamība izmantot zīmju tulka pakalpojumus. Otrkārt, ar personām ar dzirdes traucējumiem, īpaši ar tiem, kam ir arī intelektuālās attīstības traucējumi un zems izglītības līmenis, nepieciešams runāt lēni un viegli uztveramā valodā.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM INVALIDITĀTES DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Īpaša mērķa grupa, kurai nepieciešama pastiprināta vērība, ir personas ar invaliditāti vai draudošu invaliditāti uzreiz pēc smagas traumas, kā arī personas ar invaliditāti vai draudošu invaliditāti pēc akūtās saslimšanas stadijas. Šiem cilvēkiem, kas atgriežas ikdienas dzīvē pēc ļoti nopietna satricinājuma, kurš pilnībā izmainījis viņu dzīvi, ir nepieciešama psiho-sociāla rehabilitācija.
- ▶ **Ieteikums:** Emocionālās krīzes pārvarēšanai, kā arī pašapziņas celšanai, nepieciešamas gan psihologa konsultācijas, gan arī atbalsta grupas, kas apvienotu cilvēkus ar kopīgām vajadzībām, piemēram, atbalsta grupas personām pēc noteiktiem saslimšanu veidiem vai funkcionālajiem traucējumiem. Invaliditātes radīto psiholoģisko problēmu risināšanai nepieciešamas vismaz 10 psihologa konsultācijas.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM INVALIDITĀTES DĒĻ,

- ▶ **Problēma:** Noteiktos gadījumos personām ar invaliditāti vai draudošu invaliditāti pēc traumas vai saslimšanas bieži vien iepriekšējā darba pieredze nav piemērojama, jo noteiktos aspektos ir zaudētas darbaspējas. Piemēram, daudzi fiziska darba veicēji neredz darba perspektīvas, jo pēc traumas vai slimības nevar veikt to, ko varēja iepriekš, un paši nespēj saskatīt jaunus virzienus, kā attīstīt savu profesionālo darbību.
- ▶ **Ieteikums:** Šajos gadījumos ir nepieciešams nodrošināt karjeras konsultanta atbalstu, kura uzdevums šādās situācijās būtu palīdzēt klientam apzināties savu potenciālu veikt kādus citus darbus vai meklēt citas pašrealizācijas iespējas.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM ETNISKĀS PIEDERĪBAS DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Romu etniskā grupa ir būtiski nelabvēlīgākā situācijā, salīdzinot ar citām etniskajām grupām Latvijā, un tam pamatā ir vairāku faktoru kopums: etniskie stereotipi par romiem, zemais izglītības līmenis, bezdarbs un nabadzība, kas veicina apātiju, neticību sev un zemu motivāciju kaut ko uzsākt, lai izmainītu esošo situāciju.
- ▶ **Ieteikums:** Sociālās atstumtības un diskriminācijas riska mazināšanai romu vidū ir nepieciešams pilnveidot individuālo atbalstu, lai aktivizētu romu rīcībspēju, spēju apzināties savas problēmas un risināt tās, un motivāciju jeb vēlmi mainīt savu līdzšinējo situāciju. Pārmaiņu aģenta uzdevums ir izveidot sadarbību ar atbilstošu pašvaldību sociālo dienestu un Nodarbinātības valsts aģentūras speciālistiem, kas ir būtiski gan lai sniegtu starpinstitucionālā sadarbībā balstītu atbalstu konkrētiem klientiem, gan arī lai nodrošinātu sniegtā atbalsta pēctecību.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM ETNISKĀS PIEDERĪBAS DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Normatīvajos aktos izmantotās latviešu valodas sarežģītības dēļ, romi bieži vien neizprot noteiktu pakalpojumu saņemšanai izvirzītās prasības, un sastopas ar grūtībām sagatavot nepieciešamos dokumentus.
- ▶ **Ieteikums:** Viens no pārmaiņu aģenta uzdevumiem ir sniegt atbalstu romiem tieši saskarsmē ar valsts un pašvaldību institūcijām, piemēram, pasniedzot informāciju vieglajā valodā un skaidrojot to, kā arī palīdzot tikt galā ar administratīvajām procedūrām dažādu pašvaldību un valsts pakalpojumu saņemšanā.
- ▶ Ideālā gadījumā pārmaiņu aģents motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumu sniegšanā romiem pats ir **romu tautības mediators** un ir pietiekami sagatavots, lai veiktu pārmaiņu aģenta funkcijas.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM ETNISKĀS PIEDERĪBAS DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Intervijas ar romiem par dzīvi Latvijā atklāj, ka romu vidū ir raksturīga neuzticēšanās saistībā ar kādu īpaša atbalsta vai pakalpojumu sniegšanu romiem. Daļa romu uzskata, ka viņi tiek izmantoti, lai kāds cits nopelnītu.
- ▶ **Ieteikums:** Izstrādājot motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumus romiem, ir īpaša uzmanība jāpievērš stratēģijām, kā iegūt romu uzticību un kā parādīt iespējamus ieguvumus, ko sniedz iesaistīšanās konkrētajā aktivitātē. Šajā procesā nozīmīga loma var būt apmācītu romu mediatoru iesaistīšanai, kas palīdzētu romiem uzveramā veidā izskaidrot iespējamus ieguvumus un iegūt uzticēšanos. Sniedzot kādus atbalsta pakalpojumus, ir jāizskaidro, kā konkrētie atbalsta pakalpojumi darbojas, kāds ir iespējamais ieguvums tieši konkrētajam cilvēkam, ko viņš var sagaidīt un kas no viņa tiek sagaidīts. Romu gadījumā būtiski sadarbības veidus un sniegto atbalstu izskaidrot un apspriest individuālā sarunā, jo vispārīgas lekcijas lielākā auditorijā ne visiem būs saprotamas.

PERSONAS, KURAS PAKĻAUTAS SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN DISKRIMINĀCIJAS RISKAM ETNISKĀS PIEDERĪBAS DĒĻ

- ▶ **Problēma:** Romi un citas vizuāli atšķirīgās etniskās grupas Latvijā saskaras ar aizdomīgu vai pat tiešu negatīvu attieksmi un dažkārt arī naida runu uz ielas, sabiedriskajā transportā un citās publiskās vietās. Vizuāli atšķirīgās etniskās grupas Latvijā izjūt negatīvu attieksmi apkārtējo skatienos, saskaras ar to, ka sabiedriskajā transportā viņiem negrib sēdēt blakus, ir arī naida runas un vardarbīgu uzbrukumu gadījumi.
- ▶ **Ieteikums:** Personām, kas saskaras ar naida runu vai vardarbību uz etnisko attieksmju pamata, ir nepieciešamas konsultācijas, kā rīkoties dažādās situācijās, kad pret viņiem tiek vērsta naida runa, diskriminētas viņu tiesībās uz darbu un pakalpojumiem vai visradikālākajā gadījumā – viņi ir saskārušies vai novērojuši vardarbību uz etnisko attieksmju pamata.
- ▶ Informatīvo atbalstu par tiesībām, iespējām un to, kur vērsties pēc palīdzības, var sniegt gan individuālās konsultācijās (pārmaiņu aģents vai jurists, kas specializējies šajos jautājumos), gan arī lekciju / grupu nodarbību veidā.

MULTIPLĀS DISKRIMINĀCIJAS GADĪJUMI

- ▶ **Problēma:** Personas, kas pakļautas multiplai diskriminācijai, atrodas ievērojami nelabvēlīgākā situācijā, nekā personas, kas pakļautas sociālas atstumtības un diskriminācijas riskam tikai vienas pazīmes dēļ.
- ▶ **Ieteikums:** Multiplās diskriminācijas gadījumā pārmaiņu aģenta uzdevums ir izvērtēt konkrētās personas akūtākās vajadzības, kas atstāj vislielāko ietekmi uz viņa situāciju, un primāri palīdzēt konkrētajai personai risināt šīs situācijas, iesaistot nepieciešamos speciālistus un atbildīgās institūcijas. Jāuzsver, ka personām, kas pakļautas multiplai diskriminācijai, **nepieciešams atbalsts lielākā apjomā nekā citās grupās.**
- ▶ Nemainot finansējuma nosacījumus, var izrādīties, ka pakalpojuma sniedzēji nevarēs nodrošināt nepieciešamos atbalsta pakalpojumus personām, kas pakļautas multiplai diskriminācijai un atrodas visnelabvēlīgākajā situācijā.

PROJEKTA „DAŽĀDĪBAS VEICINĀŠANA” PASĀKUMU IESPĒJAS

- ▶ **Problēma:** Pētījums atklāj, ka atsevišķos gadījumos mērķa grupas pārstāvju situācija ir tik nelabvēlīga, ka pastāv liela varbūtība, ka to nav iespējams risināt projekta „Dažādības veicināšana” ietvaros.
- ▶ **Ieteikums:** Pirms personu iesaistīšanas motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumu saņemšanā, ir jāizvērtē risks attiecībā uz to, lai sniegtais atbalsts nepasliktina konkrētās personas situāciju un nerada vēl lielāku sociālo atstumtību (piemēram, saskaroties ar darba vietu trūkumu dzīves vietā pēc motivācijas programmas saņemšanas, kas var radīt vilšanos un pastiprināt apātiju).
- ▶ Iespējams noteiktos gadījumos šādām grupām piemērotas ir tikai atsevišķas projekta aktivitātes, piemēram, tās, kas vērstas uz fiziskās un garīgās veselības spēju saglabāšanu un komunikācijas un brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādošanu.

PROJEKTA „DAŽĀDĪBAS VEICINĀŠANA” PASĀKUMU IESPĒJAS

- ▶ **Problēma:** Pētījums parāda, ka daudzi mērķa grupu pārstāvji ir vīlušies nekvalitatīvi sniegtā atbalstā. Īpaši personas ar invaliditāti vai vecāki, kam ir bērni ar invaliditāti, norāda uz negatīvu pieredzi saistībā ar dažādu pakalpojumu saņemšanu un empātijas trūkumu pret personām ar invaliditāti.
- ▶ **Ieteikums:** Tas nozīmē, ka pakalpojumu sniedzējiem, kas izstrādās motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumus, noteiktos gadījumos būs jāiegūst cilvēku uzticēšanās. Lai to sekmētu, viens no ieteikumiem pakalpojumu sagatavošanā ir izmantot principu „līdzīgs līdzīgam”, piemēram, piesaistot personas ar invaliditāti, romus un tml. Atbalsta sniegšanā uzsvaram ir jābūt uz individuālu atbalsta sniegšanu un iespēju un ierobežojumu skaidrošanu katrai konkrētajai situācijai.

MĒRĶA GRUPU PROFILĒŠANA

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Diskriminācijas pazīmes

**Ir tiešas
diskriminācijas
pazīmes**

Atbalsts savu tiesību
aizsardzībā

- 1) Individuālas jurista konsultācijas (jurista piesaisti nodrošina pārmaiņu aģents, piesaistot juristu no projekta līdzekļiem vai izmantojot pieejamos valsts apmaksātos jurista pakalpojumus)
- 2) Emocionālais atbalsts un iedrošinājums, aizstāvēt savas tiesības, ko individuālu konsultāciju veidā sniedz pārmaiņu aģents vai piesaistīts psihologs

**Ir slēptas
diskriminācijas vai
uztvertas diskriminā-
cijas pazīmes**

Informatīvais atbalsts atpazīt
diskrimināciju un aizsargāt sevi
diskriminācijas situācijā

- 1) Individuālas konsultācijas, ko sniedz pārmaiņu aģents vai jurists
- 2) Grupu nodarbības, ko sniedz pārmaiņu aģenta piesaistīts lektors

**Nav
diskriminācijas
pazīmes**

Skatīt, vai ir nepieciešams
atbalsts pēc citiem kritērijiem

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Nodarbinātība

**Persona ir bezdarbnieks
(reģistrēts NVA)**

Izvērtēt, vai tiek sniegts nepieciešamais atbalsts NVA. Ja nepieciešams, sadarbībā ar NVA pilnveidot atbalstu

Individuālas konsultācijas, ko sniedz pārmaiņu aģents, kurš apzina aktuālākās vajadzības un pieejamos resursus, t.sk., izvērtē psihologa un karjeras speciālista konsultāciju nepieciešamību

**Persona ir ilgstošais bezdarbnieks
(reģistrēts NVA)**

Personas, kas ir ilgstošie bezdarbnieki un reģistrēti NVA, nav projekta mērķa grupa

**Persona ir darba meklētājs, bet
nav reģistrēts NVA**

Atbalsts karjeras orientācijā
(karjeras konsultācijas)

Individuālas konsultācijas, ko sniedz pārmaiņu aģents, kurš apzina aktuālākās vajadzības un pieejamos resursus, t.sk., izvērtē psihologa un karjeras speciālista konsultāciju nepieciešamību

**Persona darbu nemeklē
psiholoģisku iemeslu dēļ
(neticība sev, pārliecība, ka tādu
personu kā viņš darbā neņems)**

1) Atbalsts personas pašapziņas celšanā
2) Atbalsts karjeras orientācijā

1) Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas
2) Psihologa konsultācijas
3) Karjeras speciālista konsultācijas

**Persona darbu nemeklē
objektīvu iemeslu dēļ (pilnībā
zaudētas darba spējas vai nav
nepieciešamības un vēlēšanās
strādāt, jo persona ir materiāli
nodrošināta, audzina bērnus)**

Vajadzība pēc socializācijas, saturīga laika pavadīšanas kopā ar citiem

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, atbalsts atrast piemērotas brīvā laika pavadīšanas iespējas, grupu nodarbības

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Nabadzības riska pazīmes

Ir trūcīgā vai maznodrošinātā statuss

- 1) Izvērtēt, vai tiek veikts sociālais darbs pašvaldībā un sniegts nepieciešamais atbalsts
- 2) Izveidot sadarbību ar atbilstošu pašvaldību sociālajiem dienestiem

Individuālas konsultācijas, ko sniedz pārmaiņu aģents, kurš apzina aktuālākās vajadzības un pieejamos resursus

Nav trūcīgā vai maznodrošinātā statuss, bet personas ienākumi lielā mērā atbilst šim statusam

- 1) Noskaidrot iemeslus, kādēļ nav trūcīgā vai maznodrošinātā statuss
- 2) Izvērtēt, vai tiek veikts sociālais darbs pašvaldībā un sniegts nepieciešamais atbalsts
- 3) Izveidot sadarbību ar atbilstošu pašvaldību sociālajiem dienestiem

- 1) Individuālas konsultācijas, ko sniedz pārmaiņu aģents, kurš apzina aktuālākās vajadzības un pieejamos resursus
- 2) Iespējams, nepieciešamas jurista konsultācijas, ja statuss nepienākas īpašumu dēļ

Nav nabadzības riska pazīmes

Skatīt, vai ir nepieciešams atbalsts pēc citiem kritērijiem

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Mērķa grupai specifiskie kritēriji

Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma

Informatīvs atbalsts bērnu audzināšanas jautājumos

Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Nestandarta / elastīgi pielāgojami bērnu pieskatīšanas pakalpojumi

Aukļu pakalpojumi grupu nodarbību vai konsultāciju laikā

Vajadzība pēc socializācijas, saturīga laika pavadīšanas kopā ar citiem

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, atbalsts atrast piemērotas brīvā laika pavadīšanas iespējas, grupu nodarbības

Viena vecāka ģimenes pārstāvji

Informatīvs atbalsts bērnu audzināšanas, pusaudžu vecumposma psiholoģijas jautājumos

Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Psihologa konsultācija

Nestandarta / elastīgi pielāgojami bērnu pieskatīšanas pakalpojumi

Aukļu pakalpojumi grupu nodarbību vai konsultāciju laikā

Vajadzība pēc socializācijas, saturīga laika pavadīšanas kopā ar citiem

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, atbalsts atrast piemērotas brīvā laika pavadīšanas iespējas, grupu nodarbības

Juridiskas konsultācijas par uzturlīdzekļu piedzišanu

Individuālas konsultācijas, ko sniedz pārmaiņu aģents vai jurists

KRITĒRIJI

VAJADŽĪBAS

PAKALPOJUMI

Mērķa grupai specifiskie kritēriji

Personas, kuras kopj citu ģimenes locekli

Atbalsts personu, kas veic ģimenes locekļu aprūpes pienākumus, atslogošanā un socializācijas vajadzību risināšanā: īslaicīgi aprūpējamās personas aprūpes pakalpojumi

Atbalsts personu, kas veic ģimenes locekļu aprūpes pienākumus, atslogošanā un socializācijas vajadzību risināšanā: dienas centri bērniem ar invaliditāti un pieaugušajām personām ar invaliditāti

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, atbalsts atrast piemērotas brīvā laika pavadīšanas iespējas, grupu nodarbības

Īslaicīgi aprūpes pakalpojumi grupu nodarbību vai konsultāciju laikā

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas par dienas centru pakalpojumu izmantošanu, atbalsts atrast piemērotas brīvā laika pavadīšanas iespējas, grupu nodarbības

No vardarbības cietušas personas

Informēšana par vardarbību un personu, kas cietušas no vardarbības, iespējām saņemt atbalstu, lai sekmētu problēmas apzināšanos un personas uzdrīkstēšanos meklēt palīdzību

Atbalsts personas resursu aktivizēšanā, kas nepieciešami, lai pārtrauktu vardarbību

Psiho-sociālais atbalsts pēc tam, kad vardarbība pārtraukta (daudzos gadījumos ģimene pēc vardarbības pārtraukšanas kļūst par viena vecāka ģimeni)

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, sadarbošanās ar pašvaldību SD

Psihologa konsultācijas

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, sadarbošanās ar pašvaldību SD

Psihologa konsultācijas

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Mērķa grupai specifiskie kritēriji

**Personas
50 un vairāk
gadu vecumā**

Atbalsts fiziskās un garīgās veselības, t.sk., mentālo spēju saglabāšanā, kas īstenojama gan atsevišķu lekciju veidā par veselīgu dzīvesveidu un ēšanas paradumiem, gan praktiskās nodarbībās (vingrošana, fizioterapeita konsultācijas u.tml.)

Pašapziņas celšanas nodarbības, lai mainītu attieksmi pret sevi un savu vecumu

Vajadzība pēc informācijas (par savām tiesībām, iespējām un to, kur vērsties pēc palīdzības)

Vajadzība pēc komunikācijas un brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādošanas

Negatīvo viedokļu maiņa par vecākās paaudzes iedzīvotājiem, veicinot pašas mērķa grupas sociālo aktivitāti

➔ Ārstnieciskās vingrošanas nodarbībās fizioterapeita uzraudzībā

➔ Grupu nodarbības par veselīgu dzīvesveidu un ēšanas paradumiem ar piesaistītiem lektoriem

➔ Fizioterapeita konsultācijas

➔ Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

➔ Psihologa konsultācijas

➔ Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

➔ Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

➔ Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

➔ Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

➔ Starppaaudžu sadarbības grupas, kas paredz, piemēram, vecākās paaudzes personu iesaistīšanu mazu bērnu aprūpē (aukles), savstarpējas rūpes un informācijas apmaiņu

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Mērķa grupai specifiskie kritēriji

Personas ar invaliditāti

Pašapziņas celšanas nodarbības, lai pozitīvi mainītu attieksmi pret sevi un savām iespējām

Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Psihologa konsultācijas

Informatīvs atbalsts par savām tiesībām, iespējām, to, kur vērsties pēc palīdzības, pieejamajiem pakalpojumiem

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Vajadzība pēc komunikācijas un brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādošanas

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Atbalsts dokumentu kārtošana valsts un pašvaldību pakalpojumu saņemšanā

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Personas ar invaliditāti ar kustību traucējumiem

Nodrošināta vides pieejamība publiskajām iestādēm, jo īpaši, veselības aprūpes un izglītības iestādēm

Pārmaiņu aģenta atbalsts izdarīt spiedienu uz konkrētām iestādēm, lai tiktu nodrošināta vides pieejamība

Nodrošināta vajadzība pēc pielāgota mājokļa (gan pielāgotas dzīves vides, gan iespēja patstāvīgi izkļūt no mājvietas)

Pārmaiņu aģenta atbalsts dokumentu kārtošana pielāgota mājokļa nodrošināšanai

Pārvietošanās iespēju nodrošināšana (asistents, pieejami transporta pakalpojumi)

Pārmaiņu aģenta atbalsts dokumentu kārtošana pārvietošanās iespēju nodrošināšanai

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Mērķa grupai specifiskie kritēriji

Personas ar invaliditāti ar dzirdes traucējumiem

Vajadzība pēc zīmju tulka pakalpojuma nodrošinājuma (trūkst speciālistu, nepieciešams apmācīt šajā profesijā)

Vajadzība pēc izglītības pieejamības tām personām, kam ir invaliditāte saistībā ar dzirdi, kam dzimtā valoda nav latviešu (nepieciešamas izmaiņas pedagogu izglītošanas pieejās)

Vajadzība pēc jauno tehnoloģiju pielietošanas iespējām saziņai

Ierobežotas iespējas nodrošināt projektā, vienlaikus, sniedzot atbalsta pakalpojumus personām ar dzirdes traucējumiem, jāizvērtē nepieciešamība izmantot zīmju tulka pakalpojumus. Otrkārt, ar personām ar dzirdes traucējumiem, īpaši ar tiem, kam ir arī intelektuālās attīstības traucējumi un zems izglītības līmenis, nepieciešams runāt lēni un viegli uztveramā valodā.

Personas ar invaliditāti ar redzes traucējumiem

Vajadzība pēc informācijas (par savām tiesībām, iespējām un to, kur vērsties pēc palīdzības), kas piemērota personu, kam ir invaliditāte saistībā ar redzi, vajadzībām

Vajadzība pēc atbalsta – asistenta un pavadoņa

Vajadzība pēc mobilitātes un neatkarības, ko nodrošina pielāgota vide personām, kam ir invaliditāte saistībā ar redzi

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Grupu nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Pārmaiņu aģenta atbalsts asistenta un pavadoņa pakalpojuma nodrošināšanas sekmēšanai

Pārmaiņu aģenta atbalsts izdarīt spiedienu uz konkrētām iestādēm, lai tiktu nodrošināta vides pieejamība

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Mērķa grupai specifiskie kritēriji

**Personas ar
invaliditāti ar
garīga rakstura
traucējumiem**

Personām, kam ir invaliditāte saistībā ar garīga rakstura traucējumiem, ir īpaši nepieciešams atbalsts lēmumu pieņemšanā un informācijas ieguvē

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem nepieciešams atbalsts saskarsmē ar valsts un pašvaldību institūcijām, piemēram, informācija vieglajā valodā, informācijas izskaidrošana vai tulkošana tiem, kam dzimtā valoda nav latviešu valoda

Individuāls pārmaiņu aģenta atbalsts saskarsmē ar valsts un pašvaldību institūcijām

KRITĒRIJI

VAJADZĪBAS

PAKALPOJUMI

Mērķa grupai specifiskie kritēriji

Romi

Vajadzība pēc informācijas (par savām tiesībām, iespējām un to, kur vērsties pēc palīdzības), kas piemērota romu uztverei un vajadzībām.

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, piesaistot romu mediatorus

Atbalsts saskarsmē ar valsts un pašvaldību institūcijām, piemēram, informācija vieglajā valodā, informācijas izskaidrošana vai tulkošana tiem, kas slikti uztver normatīvos izmantoto latviešu valodu

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas un atbalsts dokumentu kārtošanā, piesaistot romu mediatorus

Vajadzība pēc izglītības pakalpojumu piemērošanas un atbalsta sniegšanas izglītības ieguvē tiem romiem, kam ir nepabeigta pamatizglītība

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas, sadarbojoties ar NVA un izglītības pakalpojumu sniedzējiem

Pašapziņas celšana, iedrošināšana, lai mainītu negatīvos stereotipus

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Psihologa konsultācijas

Citas etniskās grupas, kas dzīvo Latvijā un nav latvieši

Vajadzība pēc informācijas (par savām tiesībām, iespējām un to, kur vērsties pēc palīdzības)

Individuālas pārmaiņu aģenta konsultācijas

Grupā nodarbības ar piesaistītiem lektoriem

Vajadzība pēc atbalsta latviešu valodas apguvē

Pārmaiņu aģenta atbalsts piemērotu latviešu valodas apguves formu izvēlē (latviešu valodas kursi, tālmācības iespējas u.c.)

Sabiedrības integrācijas fonds

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

MOTIVĀCIJAS PAAUGSTINĀŠANAS UN ATBALSTA PAKALPOJUMU POTENCIĀLĀS MĒRĶA GRUPAS PROFILĒŠANA UN VAJADZĪBU IZPĒTĒ

Baltic
Institute
of Social
Sciences

Ieguldījums cilvēkos
Eiropas Sociālais fonds